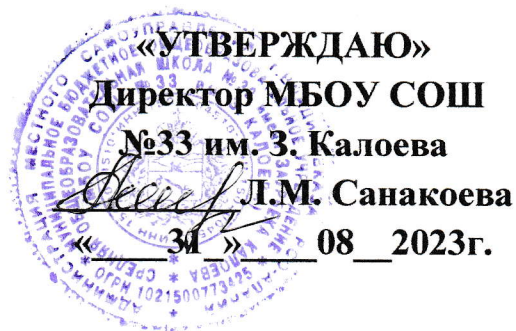

Обсуждено и принято
на заседании МО
учителей гуманитарных наук
МБОУ СОШ №33 им. З. Калоева
Протокол №1 от «31»08. 2023г.

Рабочая программа по родной литературе

4 класс

Преподаватель:

Гаглыева Л.К.

СОГЛАСОВАНО

Зам. директора по УВР

 Павлова В.В.

Владикавказ

Тематикон пълан 4 кълас

Урочы №	Урочы темæ	Урочы мидис æмæ равзаринаг фарстатæ	Скъоладзауты зонындзинаедтæм домæнтæ
Ахуырад æмæ наукæ (3 сах)			
1	Цæрукъаты Володя «Чиныг»	<p>Æмдзæвгæйы сæйраг хъуыды – чиныджы фæрцы зонындзинаедтæ райсын.</p> <p>Поэты ныхæстæ: «Сси фæндагамон Цæрайæн»- ы нысаниуæг</p> <p>Дзырдут: сыкъафындз, стъалыбазыртæ, адæмышæттытæ.</p> <p>Литературæйы теори: эпиграф.</p> <p>Æмбисæндтæ хъæугæ дамгъæтæй æххæст кæнын.</p> <p>Уыци-уыцитæн дзуæппытæ дæттын.</p>	<p>Зонын:</p> <ul style="list-style-type: none"> - эпиграф æмæ æмдзæвгæ; - æмдзæвгæйы мидис; - авторы хъуыды. <p>Арæхсын:</p> <ul style="list-style-type: none"> -æмдзæвгæ аив кæсынмæ; - вазыгджын дзырдты нысаниуджытæ æмæ арæзт æмбарын кæнынмæ; - хъæугæ дамгъæтæ æвæрынмæ.
2	Дзасохты Музафер «Амонджын бон» (скъуыддзаг роман «Дæллаг Ир-æй»)	<p>Авторы тыххæй хуымæтæг зонындзинаедтæ.</p> <p>Радзырды сæйраг архайæг автор йæхæдæг. Автор цавæр рæстæджы кой кæны?</p> <p>Йæ тырнындзинад ахуырмæ. Цавæр чиныг ын æрхаста стыр цин æмæ сси йæ бирæ чингуытæн сæрæвæрæн?</p> <p>Æмбисæндтыл куыст.</p> <p>Уыци-уыцитæн дзуæппытæ дæттын.</p>	<p>Зонын:</p> <ul style="list-style-type: none"> - автор æмæ йæ радзырды сæйраг геройы; - радзырды сæйраг архайæджы бæллиц; - циндзинад ын цы чиныг æрхаста, уый ном. <p>Арæхсын:</p> <ul style="list-style-type: none"> - радзырды геройæн йæ зæрдæ скъолайæ цæуылнæ рухс кодта, уый радзурынмæ; - сæйраг геройæн цины лæвар чи бакодта, уымæн аргъ кæнынмæ.
Куыст – цардæн фæрæз (6 сах)			
3	Хацырты Сергей	Æмдзæвгæ бакæсын, сæ	Зонын:

	«Фæллойы зарæг»	<p>хъуыды сын раргом кæнын.</p> <p>Райгуырæн бæстæмæ уарзондзинадыл беседæ.</p> <p>Тагъдзуринаг бакæсын.</p> <p>Вазыгджын дзырдты арæзт бацамонын: куыстæллой, цардуалдзæг, гауызæвæрд.</p>	<p>- уацмысы автор æмæ йæ жанр;</p> <p>- æмдзæвгæ кæсын, анализ ын кæнын;</p> <p>- вазыгджын дзырдты растфыссынад.</p> <p>Арæхсын:</p> <p>- тагъддзуринаг тагъд кæсынмæ;</p> <p>- æмбисæндты хъуыды æргом кæнынмæ.</p>
4	Чеджеты Геор «Сауцъиу æмæ æхсыргур»	<p>Радзырд бакæсын. Кусæг мыдыбындзы хъæлдзæг зарæджы мидис.</p> <p>Æхсыргур – хъал æмæ сæрыстыр. Фыссæджы цæстæнгас æхсыргур, сауцъиу æмæ мыдыбындзмæ.</p> <p>Дыргъдæттæн пайда цавæр цъиутæ сты? Цæрæгойтæм, цъиутæм уарзондзинад гуырын кæнын.</p>	<p>Зонын:</p> <p>- мыдыбындз æмæ æхсыргуры миниуджытæ;</p> <p>- æхсыргур æмæ сауцъиуы быцæу.</p> <p>Арæхсын:</p> <p>- дыргъдæттæн пайда цы цъиутæ сты, уыдон ранымайынмæ.</p> <p>- фæрстытæн дзуæппытæ дæттынмæ.</p>
5	Айлары Измаил «Уарз фæллой»	<p>Авторы тыххæй цыбыр хъусынгæнинаг.</p> <p>Æмдзæвгæ аив кæсын.</p> <p>Цæмæн ис алы хъуыдыйады фæстæ дæр фарсты нысан?</p> <p>Ирон рагон царды уагыл ныхас кæнын. Дзырдты нысаниуджытæ æмæ арæзт амонын.</p> <p>Æмбисæндты хъуыды æргом кæнын.</p>	<p>Зонын:</p> <p>- авторы æмæ йæ уацмысы сæйраг хъуыды;</p> <p>- вазыгджын дзырдты арæзт.</p> <p>- фарсты нысаны æвæрд алы хъуыдыйады фæстæ дæр;</p> <p>Арæхсын:</p> <p>- æмбисæндты хъуыды æргом кæнынмæ;</p> <p>- уацмысы хъуыдымæ гæсгæ фæллойæн аргъ скæнынмæ.</p>
6	Хуыгаты Ленæ «Авджы сæстытæ»	<p>Радзырд æмбаргæ каст кæнын. Йæ мидис ын бамбарын. Хæйттыл æй дих кæнын. Алы хайæн дæр пълан саразын.</p> <p>Къордтæй йыл бакусын.</p> <p>Уацмысы сæйраг хъуыды:</p>	<p>Зонын:</p> <p>- радзырд æмбаргæ каст кæнын;</p> <p>- радзырды мидис;</p> <p>- пълан аразын.</p>

		«Ныййарæджы æвæгæсæй макуы ныууадз». æрдзурын. Хатдзæгтæ скæнын.	Арæхсын: - уацмыс хæйттыл дих кæнынмæ; - хатдзæгтæ кæнынмæ.
7	Чеджемты Æхсар «Цъырцъы-раг»	Басня аив, раст хæлæсы уагæй кæсын. Цъырцъырадджы царды уагыл æрныхас кæнын. Кусын чи нæ уарзы, уымæн фидæн нæй – басняйы сæйраг хъуыды. Мæлдзыг сæрд йæхи зымæгмæ куыд цæттæ кодта. Фæллойуарзаг мæлдзыгыл зымæг дæр нæ тых кæны. Проблемон фарст: «Мæлдзыг раст бакодта, цъырцъырагæн кæй нæ баххуыс кодта, уымæй?» Литературæйы теори: басня. Æмбисæндтыл куыст.	Зонын: - аив раст хæлæсыуагæй кæсын; - басняйы сæйраг хъуыды. Арæхсын: - проблемон фарстæн дзуапп дæттынмæ; - хи хъуыдытæ дзурынмæ. - Цъырцъырадджы царды уагæн аргъ кæнынмæ.
8	Дзесты Куыдзæг «Тегайы бæлас»	Радзырд бакасын. Йæ сæйраг хъуыды йын бамбарын. Тега цы фæд ныууагъта йæ фæдыл? Цæмæн баззад йæ кой? Фæллой кæнын у царды сæйрагдæр фæрæз. Тегайы хуызæттæ сты цардарæдзжитæ. Радзырды хъомыладон нысаниуæг. Хи ныхæстæй дзурын. Проектон куыстæн темæтæ: «Тегайы бæлас». «Ногдзауты хъæд».	Зонын: - радзырд æмбаргæ каст кæнын; - Тегайы фæд йæ фæстæ; - фæллойы нысаниуæг. Арæхсын: - проект аразынмæ; - радзырд хи ныхæстæй дзурынмæ; - йæ сæйраг хъуыды æвзарынмæ.
Сæрд (9 сах)			
9	Плиты Харитон «Найынмæ»	Æмдзæвгæ кæсын. Сæрдзыгон æрдзы нывтæ. Адæймаг æмæ æрдзы бастдзинд. Сабитæ сæ улæфт доны был уадзынц. Нывмæ гæсгæ радзырд æрхъуыды кæнын.	Зонын: - æмдзæвгæйы авторы; - аив кæсын; - сæрдзыгон æрдзы ивддзинæдтæ;

		<p>Æмбисондыл куыст.</p> <p>Уыци-уыцийæн дзуапп дæттын.</p> <p>Литературæйы теори: тагъдзуринаг.</p>	<p>Арæхсын:</p> <ul style="list-style-type: none"> - нывмæ гæсгæ кусынмæ; - хи ныхæстæй дзурынмæ.
10	Дзасохты Музафер «Хъæддаг бабызы лæппын»	<p>Радзырды сæйраг хъуыды: адæймаг хъуамæ хъæддаг цæрæгойты æххуыс кæна. «Ацы радзырды чи разынд хъæддаг?» – проблемон фарст. Фыссæджы цæстæнгас кæсагахсæг лæппуты митæм. Бабызы лæппыны цард æнæ мадæй?</p> <p>Хи хъуыдытæ дзурын.</p> <p>Нывтæ текстмæ гæсгæ фæд-фæдыл равæрын.</p>	<p>Зонын:</p> <ul style="list-style-type: none"> - æмдзæвгæ æвзаргæ каст кæнын; - фыссæджы цæстæнгас лæппуты мимæ. <p>Арæхсын:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проблемон фарстыл ахъуыды кæнын æмæ йын дзуапп раттынмæ; - хи хъуыдытæ дзурынмæ.
11-12	Ситохаты Саламджери «Зилгæ мал»	<p>Радзырд кæсын æмæ йын йæ мидис æмбарын. Дыууæ æфсымæры ахаст. Радзырды сæйраг хъуыды.</p> <p>Проектон куыст бакæнын. Цæмæн схуыдта автор йæ уацмыс «Зилгæ мал»?</p> <p>Цæуылнæ сæххæст Бæппийы бæллиц?</p> <p>Литературæйы теори: радзырд</p>	<p>Зонын:</p> <ul style="list-style-type: none"> - æфсымæрты ахаст сæ кæрæдзимæ; - радзырды сæйраг архайæг чи уыди; - авторы цæстæнгас йæ персонажтæм; <p>Арæхсын:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проектон хæстæ æххæст кæнынмæ; - проблемон фæрстытæн дзуæппытæ дæттынмæ.
13	Хаджеты Таймураз «Сæрдыгон изæр»	<p>Æмдзæвгæ раст æмæ аив кæсын.</p> <p>Цавæр æнкъарæнтæ æвзæрын кæны?</p> <p>Сæрдыгон хъæуккаг изæр. Æрдз, цæрæгойтæ, хæдзарон фос æхсæвмæ æнхæлмæ кæсынц.</p> <p>Фыссæджы æнкъарæнтæ.</p> <p>Литературæйы теори:</p>	<p>Зонын:</p> <ul style="list-style-type: none"> - æмдзæвгæйы мидис; - фыссæджы æнкъарæнтæ; - цы у олицетворени. <p>Арæхсын:</p> <ul style="list-style-type: none"> - æмдзæвгæ раст хъæлæсы уагæй кæсынмæ; - хи æнкъарæнтæ æвдисынмæ.

		олицетворени.	
14	Ситохаты Саламджери «Сæгуыты лæппын»	Радзырд кæсын, хи ныхæстæй йæ дзурын. Диссаджы ныв: бирæгъы лæппынтæ æмæ сæгуыты лæппыны хъазт. Сæгуыты лæппыны мады фесæфт... Адæймаджы æмæ хъæддаг сырдты митæн аргъ скæнын. Сывæллæттæн хи хъуыдытæ зæгъын кæнын. Æмбисæндты хъуыды паргом кæнын.	Зонын: - хъæддаг цæрæгойты миниуджытæ; - радзырды мидис; - радзырды сæйраг хъуыды; - адæймаджы митæн аргъ кæнын. Арæхсын: - хи хъуыдытæ дзурынмæ; - æрдзы диссæгтæн аргъ кæнынмæ; - проблемон фарстæн дзуапп дæттынмæ.
15	Коцойты Арсен «Куысыфтæг æмæ дурын»	Литературон аргъау. Йæ хицæндзинад адæмон аргъауæй. Аргъауы сæйраг архайджыты хæлардзинад. Кæрæдзийы куыд фæрвæзын кодтой зын сахат. Цæсгæмттæм гæсгæ каст. Аргъауæн анализ кæнын. Æцæг хæлардзинады æууæлтæ. Къæйттæй куыст.	Зонын: - аргъауы авторы; - æцæг хæлардзинады æууæлтæ; - цæсгæмттæм гæсгæ кæсын. Арæхсын: - аргъауы сæйраг архайджытæн аргъ кæнынмæ; - къæйттæй кусынмæ.
16-17	Бæдоаты Хъазыбег «Жоркæ»	Радзырд бакæсын. Йæ мидис ын бамбарын. Сæйраг архайджыты хæлардзинад. Æрдзы æрфыст радзырды. Æмбæлтты уарзондзинад æмæ æххуыс хърихъуппы лæппынæн. Дзырдты растфыссынад бацамонын: арвыллæугæ, хосгæрдджытæ, æрыскъæфдзуан, хæрзæггүрæггаг, цыргъкъуымон.	Зонын: - радзырды авторы; - сæйраг архайджытæ æмæ сæ миниуджытæ; - æвзаргæ каст кæнын. Арæхсын: - лæппутæн характеристикæ раттынмæ; - тексты бæлвырд бынат ссарынмæ; - лæппуты хæлардзинадæн аргъ

			кæнынмæ.
Зæххы сой – царды сой (6 сах)			
18	«Æвдадзы хос» (вьетнамаг аргъау)	Аргъауы мидис. Аргъауы сæйраг хъуыды. Сылгоймаджы лæггад фæндагонæн. Цы у «Æвдадзы хос»? Хатдзæгтæ скæнын. Æмбисæндтыл куыст.	Зонын: - аргъауы мидис; - сæйраг архайæджы миниуджытæ. Арæхсын: - хатдзæг скæнынмæ; - сæйраг архайæгæн аргъ скæнынмæ.
19	Хъазиты Мелитон «Иу къусы»	Аргъау кæсын, йæ мидис ын æмбарын. Цæхæрадоны халсарты быцæу. Рольтæм гæсгæ кæсын æмæ беседæ аразын. Халсарты фембæлд иу къусы. Нывтыл кусын, схемæтæ кæсын. Литературæйы теори: абзац.	Зонын: - аргъауы мидис æмæ авторы; - цы у абзац; - цæхæрадоны халсарты нæмттæ æмæ сæ пайда адæймагæн Арæхсын: - беседæйы архайынмæ; - халсарты быцæуæн æмæ фембæлдæн аргъ кæнынмæ.
20	Дзесты Куыдзæг «Мæкъуылтæ фервæзын кодта»	Радзырд хæйттыл дих кæнын. Къордты куыст. Нывтыл кусын. Азæмæт æмæ йæ фыды фæлгонцтæ. Фыссæджы цæстæнгас йæ радзырды архайджытæм. Цы у æхсæнадон мулк? Куыд æй хъæуы хъахъхъæнын? Фæрстытæн дзуæппытæ дæттын. Æмхуызон дзырдты нысаниуæг бæрæг кæнын.	Зонын: - сæргондимæ кусын; - нывыл кусын. Арæхсын: - текст хæйттыл дих кæнынмæ; - хи ныхæстæй дзурынмæ; - Азæмæт æмæ йæ фыды ахастытæн аргъ кæнынмæ; - архайæджы раконд хъуыддагмæ гæсгæ миддуне бæрæг кæнынмæ.
21-22	Ганс Христиан Андерсен «Дыргъдонгæс æмæ уæздæттæ»	Литературон аргъауы хицæндзинад радзырдæй. Аргъауы сæргонд æмæ йæ сæйраг архайджытæ.	Зонын: - аргъауы мидис; - литературон аргъауы

		<p>Уæздæттæ æмæ сæ кусæджы фæлгонцтæ.</p> <p>Аргъауы дыккаг хайæн сæргонд æрхъуыды кæнын.</p> <p>Уæздæттæ æмæ Ларсены удварны миниуджытæ. Фæрстытæн дзүæппытæ дæттын.</p>	<p>хицæндзинад радзырдæй.</p> <p>Арæхсын:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уæздæттæ æмæ Ларсены удварны миниуджытæн аргъ кæнынмæ; - аргъауы дыккаг хайæн сæргонд æрхъуыды кæнынмæ; - фæрстытæн дзүæппытæ дæттынмæ.
23	Будайты Милуся «Дидинджытæ»	<p>Уацмысы жанр. Уацмысы архайджытæ. Радзырды хъомыладон нысаниуæг. Тырнындзинад хистæртæн æххуыс кæнынмæ.</p> <p>Хъæуккаг царды сæрдыгон нывтæ. Дидинджыты рæсугъддзинад. Авторы цæстæнгас архайджытæм. Дидинджыты фесæфт æмæ йæ аххосаг. Сыхæгты ахаст сæ кæрæдзимæ. Радзырдæн æндæр кæрон æрхъуыды кæнын.</p>	<p>Зонын:</p> <ul style="list-style-type: none"> - текст хинымæр æмæ хъæрæй кæсын; - Тетейæн характеристикæ дæттын йæ митæм гæсгæ; - радзырды мидис дзурын. <p>Арæхсын:</p> <ul style="list-style-type: none"> - урочы активон уæвынмæ; - авторы цæстæнгас æмбарынмæ; - сыхæгтæ ахастытæн аргъ кæнынмæ.
Фæззæг ралæууыд йæ рады (3 сах)			
24	Кочысаты Мухарбег «Фæззæджы нывтæй»	<p>Эпиграфыл кусын.</p> <p>Темæйы сæргондмæ гæсгæ ныхас цæуыл цæудзæн, уый сбæрæг кæнын.</p> <p>Нывыл куыст.</p> <p>Фæззæджы бæрæггæнæнтæ æмæ миниуджытæ.</p> <p>Æмдзæвгæ аив кæсын.</p> <p>Бæркад æмæ сой.</p>	<p>Зонын:</p> <ul style="list-style-type: none"> - фыссæджы царды ахсджиагдæр хабæрттæ хуымæтæг хуызы; - нывмæ гæсгæ радзырд аразын. <p>Арæхсын:</p> <ul style="list-style-type: none"> - æмдзæвгæ аив кæсын æмæ æвзарынмæ; - æмдзæвгæйы райдайæн æмæ кæрон æмбарынмæ; - хи хъуыдытæ дзурынмæ.
25	Айларты Чермен «Бæркадхон»	<p>Уацмыс кæсын.</p> <p>Нывыл кусын.</p> <p>Сюжеты æнахуырдзинад.</p>	<p>Зонын:</p> <ul style="list-style-type: none"> - нывыл кусын;

		Бурдзалыг Бærкадхон хоны халсартæ æмæ дыргъты йæ къæбицмæ. Фæртстытæн дзæппытæ дæттын.	- хи ныхæстæй дзурын; - Бærкадхон бурдзалыг цæмæн у? Арæхсын: - фæрстытæн дзæппытæ дæттынмæ.
26	Цæрукъаты Алыксандр «Бærкадджын фæззæг»	Фæззыгон ивддзинаæдтæ æрдзы. Поэты цæстæнгас фæллоймæ, бærкадмæ. Æмдзæвгæ аив, раст хъæлæсыуагæй кæсын. Аивгæнæн мадзал – олицетворени. Æмдзæвгæйы хъуыдымæ хæстæг æмбисонд æвзарын. Тагъддзуринаг зæрдывæрдæй ахуыр кæнын.	Зонын: - æмдзæвгæ аив, раст хъæлæсыуагæй кæсын; - фæззыгон ивддзинаæдтæ æрдзы; - æмдзæвгæйы хъуыдымæ æмбисонд æвзарын; - поэты цæстæнгас æрдзмæ, бærкадмæ.
Нæ адæмы ивгъуыд дуджы нывтæ (6 сах)			
27	Хетæгкаты Къоста «Мæгуыры зæрдæ»	Ног темæйыл ныхас. Зæронд дуджы нывтæ Хетæгкаты Къостайы æмдзæвгæйы. Нывмæ гæсгæ куыст – хæхбæсты цард зымæгон. Абоны хæхбæсты цардимæ йæ абарын. Æмдзæвгæйы аивадон мадзæлттæ. Æмдзæвгæйы мидис æмбарын кæнын. Æмбисæндты мидисыл куыст. Æмхуызон дзырдты нысаниуæг бæрæг кæнын. Дзырдуат: зыгуым, лыстæн.	Зонын: - æмдзæвгæйы мидис; - зæронд дуджы царды нывтæ; - хæхбæсты уæззау царды бæрæггæнæнтæ; - аивадон мадзæлттæ. Арæхсын: - нывмæ гæсгæ хохæгты уæззау царды тыххæй дзурынмæ; - абоны хæхбæсты цардимæ йæ барынмæ; - æмхуызон дзырдты нысаниуæг бæрæг кæнынмæ.
28	Гæдиаты Секъа «Уæййаг сывæллæт-тæ»	Рагзаманты адæмы æбар цард. Æххормаг рæстæг. Хъæздгуыты фыдмитæ. Сывæллæттæ уæй кæнын –	Зонын: - радзырды мидис æмæ йæ авторы;

		<p>æппæты стырдар фыдракæнд. Сывæллæтты абоны царды уавæртæ.</p> <p>Æмбисонд зæрдыл бадарын.</p> <p>Дзырдуат: мæрт, дзæнæтон лæнчытæ, фарсдар, сæрхъуызой, уацайрæгтæ.</p>	<p>- рагзаманты адæмы æнæбар цард;</p> <p>- царды раивд.</p> <p>Арæхсын:</p> <p>- рагон царды нывтæ абоны цардимæ барынмæ.</p>
29	Айларты Чермен «Задалески Нана»	<p>Задалески Нанайы сгуйхдзинад. Авторы цæстæнгас Задалески Нанамæ. Сывæллæттæм æмæ Райгуырæн бæстæмæ уарзондзинад – тыхдæттæг фæрæзтæ. Аивадон мадзал – абарст. Æмдзæвгæ аив кæсын. Æмбисæндтыл куыст.</p> <p>Æмхуызон дзырдты нысаниуæг бæлвырд кæнын.</p>	<p>Зонын:</p> <p>- Задалески Нанайы сгуйхдзинад;</p> <p>- авторы цæстæнгас Нанамæ.</p> <p>Арæхсын:</p> <p>- автор абарстæй кæм спайда кодта, уыдон агурынмæ;</p> <p>- аив кæсынмæ.</p>
30	Лев Толстой «Мæгуыр адæм»	<p>Радзырд хæйттыл дих кæнын. Къордтæй куыст – иумæйаг беседæ аразын. Адæмы мæгуырдынадыл дзурын. Кæрæдзийы æмбарындзинад фæуæлахиз. Æмбисæндты хуызы радзырдæн хатдзæг кæнын. Боныхæды зонæнтæ зæрдыл дарын.</p>	<p>Зонын:</p> <p>- къорды кусын;</p> <p>- беседæйы активонæй архайын.</p> <p>Арæхсын:</p> <p>- Жаннæйы мийæн аргъ скæнынмæ;</p> <p>- æмбисæндты хуызы радзырдæн хатдзæг скæнынмæ.</p>
31-32	Константин Ушинский «Куырма бæх»	<p>Радзырд кæсын. Йæ архайды рæстæг æмæ бынат.</p> <p>Уседомы фæлгонц. Йæ диссаджы саргъы бæх Уадсур.</p> <p>Уадсуры æххуыс йæ хицауæн.</p> <p>Уседом йæ дзырд нæ</p>	<p>Зонын:</p> <p>- радзырды архайд кæд æмæ кæм æрцыд;</p> <p>- сæйраг архайджыты;</p> <p>- сæ ахастытæ кæрæдзимæ;</p> <p>- уседомы рæдыд;</p> <p>- бæхы фæлгонцы тыххæй дзурын.</p>

		сæххæст кодта. Адæмы тæрхон Уседомæн. Литературæйы теори: эюд.	Арæхсын: - адæймаг æмæ хæдзарон цæрæгойты ахастытæн аргъ кæнынмæ.
33	Чеджемты Геор «Уæйыджы цæссыгтæ»	Сæргондыл кусын. Радзырды мидис. Болайы характеристикæ. Йæ сывæллоны бонтæ. Мады мæт. Бола - хосгæрдæнты. Рольтæм гæсгæ кæсын. Болайы æххуыс хъæлдым мыстæн. Тагъдзуринаг зæрдыл дарын.	Зонын: - Болайы фæлгонц; - Болайы мады мæт; - йæ хицæндзинад иннæ сывæллаеттæй. Арæхсын: - Болайы зæрдæхæлардзинадæн аргъ кæнынмæ.
Зымæг (4 сах)			
34	Хетæгкаты Къоста «Зымæг»	Рагзаманты хæхбæсты цæрæг адæмы зындзинæдтæ зымæгон. Абонь хæхбæсты цардимæ сæ барын. Æмбисæндты хъуыды æргом кæнын. Базон-базонæн дзуапп дæттын. Æмхуызон цы дзырдтæ хъуысы, уыдоны нысаниуæг бæрæг кæнын. Тагъдзуринагыл куыст.	Зонын: - æмдзæвгæйы темæ; - æмдзæвгæйы мидис; - поэты зæрдæйы уаг æмбарын. Арæхсын: - абонь царды ивддзинæдтæ æмбарынмæ æмæ сын аргъ кæнынмæ.
35	Ногбон алы бæстæты	Æппæтдунеон бæрæгбон – Ног аз. Алы бæстæйæн дæр – йæхи Ног аз. Вьетнам, Афганистан æмæ Японы Ног аз. Уæрæсейы Заз бæласы бæрæгбон. Петр Первый-йы тыххæй зонинæгтæ. Зымæджы мæйтæ. Базон-базонæн дзуапп дæттын.	Зонын: - Ног азы тыххæй дзурын; - Вьетнам, Афганистан æмæ Японы Ног аз куыд кæнынц; - Уæрæсейы заз бæласы бæрæгбон; - чи уыд Петр Первый.
36	Цæрукъаты Александр «Фыццаг мит»	Æмдзæвгæ кæсын. Зымæгон æрдзы нывтæ æмæ куыстытæ. Сабиты зымæгон хъæзтытæ. Мæргътæ æмæ цæрæгойты зымæгон цард. Аивадон мадзæлттæ æмдзæвгæйы.	Зонын: - æмдзæвгæ аив кæсын; - æрдзы зымæгон нывты хицæндзинад; - сабиты зымæгон хъæзтытæ.

		Базон-базонæн дзуапп дæттын. Тагъддзуринаг зæрдыл бадарын. Æрдзы ивддзинæдтыл æрдзурын.	Арæхсын: - поэт цы аивадон мадзæлттæй спайда кодта, уыдон агурынмæ.
37	Хæмыцаты Албег «Ног аз»	Поэты курдиат Ног азмæ. Йæ уарзон ахаст Райгуырæн бæстæмæ. Зæронд азæн фæндараст. Ног аз цины хабæрттимæ, ныфсытимæ фарны къах æрбавæрæд! Æмдзæвгæ – хынцинаг кæсын.	Зонын: - æмдзæвгæйы сæйраг хъуыды; - поэты ахаст Райгуырæн бæстæмæ; - Ног азы нысаниуæг сабиты царды.
Мадæлты фæдзæхст: «Макуы уал уæд хæст!» (2 сах)			
38	Плиты Грис «Саби»	Авторы тыххæй зонанаг. Æмдзæвгæ аив кæсын. Хæсты фыдбылызтæ. Зæронд барæг æмæ сабийы фембæлд. Тексты синонимтæ ссарын. Вазыгджын дзырдтæ: урсбоцъо, цинæнхæл.	Зонын: - авторы æмæ уацмысы мидис; - æмдзæвгæ аив кæсын; - хæсты фыдбылызтæ. Арæхсын: - æмдзæвгæйы мидис радзурынмæ.
39	Къадзаты Станислав «Чысыл лæвар»	Сæргондыл кусын. Текст хæйттыл дих кæнын. Алы хаймæ дæр фæрстытæ дæттын. Алы хайыл дæр хицæн къордтæй кусын. Иумæйаг хæслæвæрдтæ: Нанайæн, Батрадзæн æмæ Майорæн характеристикæ дæттын. Æрыгон афицеры мæлæт.	Зонын: - сæргондыл кусын; - къорды куысты архайын; - характеристикæ дæттын; - мидис æмбарын.
40	Плиты Исæйы зарæг	Адæмон зарджытæ, сæ нысаниуæг. Исæйы тох знаджы ныхмæ. Йæ ардбахæрд хæстмæ цæугæйæ. Исæйы хæстон сгуйхытæ. Зарæджы текст æмбаргæ каст кæнын. Æмбисонд зарæджы мидисимæ	Зонын: - адæмон зарджытæ кæуыл конд вæййынц; - цæмæн хуыйнынц адæмон. Арæхсын: - зарæджы текст аив æмæ комментаритимæ кæсынмæ.

		бæттын.	
41-42	Юрий Яковлев «Дзулы дидинаæg»	Радзырд кæсын æмæ хи ныхæстæй дзурын. Йæ сæргондыл ын æрдзурын. Радзырды сæйраг хъуыды, йæ мидис. Балцы фæстæ Коляйы мидуавæры аивд йæ бабамæ. Дыккаг хайæн сæргонд æрхъуыды кæнын.	Зонын: - кæсын æмæ хи ныхæстæй дзурын; - радзырды сæйраг хъуыды æмæ мидис; - цæмæн уыди Коля иудадзыг æххормаг; - радзырд «Дзулы дидинаæg» цæмæн хуыйны.
Райгуырæн бæстæ (3 сах)			
43	Джыккайты Шамил «Фарны ардзæст у мæ бæстæ»	Нывыл кусын. Æмдзæвгæйы сæргонд æмбарын кæнын. Поэты сæрыстырдзинад йæ Райгуырæн бæстæйæ. Нæ рагфыдæлты хæрзæгъдæуттæ: цыт, уæздадзинад, уазæгуарзон, адæмæн лæггад кæнын, ныфсхаст уæвын. Æмбисæндтыл куыст.	Зонын: - ныв æмæ сæргондыл кусын; - нæ фыдæлты æгъдæутты сæйрагдæртæ; - кад æмæ бæркады нысаниуæг. Арæхсын: - æмдзæвгæ раст хъæлæсыуагæй аив кæсынмæ; - дзырдты нысаниуджытæ бæрæг кæнынмæ.
44	Айларты Чермен «Фыдæлты уæзæг»	Радзырд кæсын æмæ хи ныхæстæй дзурын. Авторы ныхас æнæуд предметтимæ: гæнах, быдыр æмæ Ирыстон. Нывмæ гæсгæ хъуыдыйæдтæ хъуыды кæнын. Тагъддзуринаг кæсын. Полиндром зæрдыл дарын.	Зонын: - радзырд аив кæсын; - хи ныхæстæй йæ дзурын; - нывмæ гæсгæ хъуыдыйæдтæ хъуыды кæнын. Арæхсын: - радзырды мидисмæ хæстæгдæр æмбисонд æвзарынмæ.
45	Боситы Ирбег «Æмбаргæ куыдз»	Радзырд кæсын. Йæ мидис ын æмбарын – æфсæддонты балц доны былмæ, Пиратимæ фембæлд, ацæргæ сылгоймаджы рагонд	Зонын: - радзырды мидис; - радзырды сæйраг архайджыты;

		хабар, Пираты уавæр йæ хицауы фесæфты фæстæ, йæ ирвæзынгæнджытæ, Пират Ирыстоны. Тагъддзуринаг бахъуыды кæнын.	- хи ныхæстæй дзурын. Арæхсын: - хъæбатыр морякы сгуыхтдзинадæн аргъ кæнынмæ; - Пираты ирвæзынгæнджытæн характеристика дæттынмæ.
Нæ уалдзæг – нæ дарæг (бсах.)			
46	Кочысаты Мухарбег «Уалдзæг»	Ног темæйыл æрдзурын. Уалдзыгон æрдзы нывтæ. Нывмæ гæсгæ хъуыдыйæдтæ хъуыды кæнын. Æмдзæвгæ аив, раст хъæлæсы уагæй кæсын. Поэты зæрдæйы цин. Тагъддзуринаг зæрдыл дарын. Бонихъæды тыххæй зонинæгтæ.	Зонын: - ног темæйы мидис; - нывмæ гæсгæ кусын. Арæхсын: - æмдзæвгæйы мидисмæ нывтæ кæнынмæ; - æмдзæвгæ аив, хъæугæ хъæлæсыуагæй кæсынмæ.
47	Соттиты Риммæ «Малусæг æмæ бæрз»	Уалдзыгон нывтæ – Бæрз бæласы цин. Митдоны æрбайсæфт. Малусæджы фæзынд. Малусæг æмæ Бæрзы лымæндзинад. Æмбисæндты мидис æргом кæнын. Æмхуызон дзырдты нысаниуæг бæлвырд кæнын.	Зонын: - уацмысы темæ æмæ мидис; - уалдзæджы миниуджытæ. Арæхсын: - уацмыс аив кæсынмæ; - хъæугæ эпизодтæ хицæн кæнынмæ; - рольтæм гæсгæ кæсынмæ.
48	Чеджемты Геор «Æгас цæуай, дзывылдар»	Æмдзæвгæ аив хъæлæсыуагæй кæсын. Поэты æнкъарæнтæ дзывылдары тыххæй. Дзывылдар – уалдзæджы минæвар. Хи 'нкъарæнтæ æвдисын уалдзæг æмæ дзывылдармæ. Æмбисонд бахъуыды кæнын.	Зонын: - æмдзæвгæ аив æмæ хъæугæ хъæлæсыуагæй кæсын; - хи æнкъарæнтæ æвдисын. Арæхсын: - поэты æнкъарæнтæ æмбарынмæ; - дзырды арæст æвзарынмæ.

		Тагъддзуринаг кæсын.	
49	Мыртазты Барис «Ног хорз æгъдæуттæн царды нæй кæрон»	Поэты фæдзæхст – Иры хорз æгъдæуттæн нæй кæрон æмæ сæ ды ма фесаф. Æмдзæвгæ комментаритимæ кæсын. Хатдзæгтæ кæнын. Зæрдылдаринаг ахуыр кæнын. Тагъддзуринаг бахъуыды кæнын.	Зонын: - комментаритимæ кæсын; - зæрдылдаринаг; - тагъддзуринаг. Арæхсын: - хатдзæгтæ кæнынмæ; - поэты фæдзæхст хицæн кæнынмæ.
50	Хъайтыхъты Азæмæт «Батыры æхцатæ»	Авторы тыххæй цыбыр раныхас. Радзырд хайттыл дих кæнын. Сæргæндтæ сын хъуыды кæнын, хи ныхæстæй сæ дзурын. Сæйраг архайæджы сабидуджы царды нывтæ. Фыссæджы фæдзæхст. Тагъддзуринагыл куыст. Æмхуызон дзырдты нысаниуæг бæрæг кæнын.	Зонын: - уацмысы жанр æмæ авторы ном; - сæргонд хъуыды кæнын; - хи ныхæстæй дзурын. Арæхсын: - къорды кусынмæ; - хайттыл дих кæнынмæ æмæ хайæн сæргонд дæттынмæ.
51	Туккаты Барис «Сомыгонд»	Радзырд кæсын. Йæ сæйраг хъуыды йын æмбарын. Дадайы цардæй ист æцæг хабар лæппуйæн феххуыс. Радзырды сæргонд цæуыл дзурæг у?	Зонын: - радзырды сæйраг хъуыды; - дадайы цæстытæ доны цæмæн разылдысты.

Азы кæронмæ 4-æм къласы скъоладзаутæ хъуамæ зоной:

- æмбаргæ æмæ тагъд кæсын;
- уацмысы мидисмæ гæсгæ хъæлæсы уаг раст аразын;
- текст хинымæр æмæ хъæрæй кæсын;
- цы уацмыс бакастысты, уый мидисæй фæрстытæн раст дзуæппытæ дæттын;
- сæ хъуыдымæ гæсгæ кæрæдзимæ хæстæг дзырдтæ иртасын;
- тексты аивадон фæрæзтæ иртасын æмæ сын сæ нысаниуæг æмбарын;

- адæмон дзургæ сфæлдыстады жанртæ кæрæдзийæ иртасын;
- зындгонд фысджыты нæмттæ зонын, сæ уацмыстæ сын кæсын;

Арæхсой:

- уацмысы сæйраг геройы архæйдтытæн аргъ кæнынмæ, характеристика сын дæттынмæ;
- æмбисæндты хъуыды хибарæй æргом кæнынмæ;
- литературæйы теорийæ цы зонинагтæ ис чиныджы, уыдонæй пайда кæнынмæ;
- тексты алы хуызтæ кæрæдзийæ иртасынмæ;
- библиотекайы хъæугæ чиныг равзарынмæ;
- чиныджы ном, сæргæндтæ æмæ разныхасмæ гæсгæ, цæуыл фыст у, уый иртасынмæ;
- дзырддæттæй пайда кæнынмæ.

